

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, május 5.

A nagy pör.

Honnan indult ki a Polónyi—Lengyel pör?

Hiszen azokat a vádakat, melyeket Lengyel hangoztatott, nem egyszerre gyártották. Bizonytal voltak körök, melyekben e vádakat ismerlé: és pletyka gyanánt terjesztették előbb is. Mi vitte a pletyka ismerőit arra, hogy az addig házi használatra szánt rágalmakat országos botrányvá szélesítsék s valósággal sportot csináljanak Polónyi, az akkori igazságügyminiszter meghurcolásából, névének gyalázattal való tetézéséből?

Egy szép napon bejelentette Magyarország igazságügyminisztere a képviselőházban, hogy törvényjavaslatot készít a fedezetlen határidőügyletek eltörléséről. El fogja törölni azt a módot, amelyen eddig annyi becsületes és tapasztalatlan magyar embert tettek tönkre és a melynek segítségével annyi tisztességtelenül összeharcsolt vagyon élvezhette a törvényes ottalom liberális paizsát.

Azon a napon megbukott Polónyi.

Nemsokára rá következett Halmosnak, a beteges, a sir szélén álló embernek epés kifakadása Polónyi ellen. Drámai jelenetek után a beteg embernek felébredt a lelkiismerete és visszavonta rágalmaikat, melyekkel terhelten nem akart meghalni. A képviselőház ülésén még egyszer teljes fényében ragyogott Polónyi dicsőségének napja, ellenségei pedig megszegyenítve kerestek más médiumot. Olyat, akinek egészséges szervezete nem lázad fel a neki szánt hitvány szerep ellen.

A médiumot megtalálták. A botrány folyt tovább és a sajtóban ritka kedvteliséssel igyekeztek Magyarország igazságügyminiszterének fejét leütni. Hogyne! Hiszen az az igazságügyminiszter javaslaton dolgozott a sajtó kinövésének megtörléséről is!

Ha figyelemmel kísérte valaki a budapesti esküdtbírósg előtt lefolyt tárgyalást, lehetetlen, hogy fel ne találta volna a Polónyi ellenes hajsza e két igazi forrását: a börze és a sajtó visszaélései ellen bejelentett becsületes akcióitól való rettegést. Lengyel mellett nem

valott más, mint két közismert börze-spekuláns, a kik a Polónyi által megszüntelni akart uton szerezték vagyonaikat és a kik mindenkor állandó nexusban állottak a sajtónak pénzért mindenre kapható részével. Ez a sajtótöredék viszont tendenciózusan kiszinezte az egész pert, a Polónyira kedvező ténytanuk valomásait elhallgatta, a Polónyi ellenes gyanúsításokat kész bizonyítékokként adta tovább s el nem mulasztotta kellően kidomborítani egyik tőzsdelovag tanunak azt a komikus gyanúsítását, hogy Polónyi zsidópogromot tervezett Magyarországon. Persze, nyolc zsidó esküdt volt a 12 közt, kellett ilyen nyomatékos argumentummal hatni.

A tőzsde és a sajtó felekezete irgalmatlanul visszaütött arra a kézre, mely bele mert nyulni a szipolyok fészékébe.

Ime, a nagy per forrása. Ami ebből a forrásból fakadt, hogy lehetett volna az tiszta tisztességes dolog?

A per egész folyamata rávallott eredetére. Az elnök viselkedése elárulta, hogy ő az egész pert egy határos színjátéknak nézi, a hol a karzat és a páholy tapsa a fő. A páholyok sémi publikumának szólt a Polónyival szemben tanusított kápláros gorombaság, a karzat tapsait akarta provokálni az esküdtök törvényellenes visszaküldése a bizonyítás kiegészítése tárgyában való határozathozatal végett, no meg a pathetikus, de bírói székéből szokatlan felhívás a kibékülésre a bűbajos májusi vasárnapon. A bűbajos május játszhatja a békitő szerepét összezördült szerelmesek közt, de nehezen illeszthető bele a bűnvádi perrendtartás kereteibe. Az egész csak biztató volt az esküdtök részére, a kik meg is értették a biztatást, nekikámadtak a »Polónyistának« vélt becsületes keresztény esküdtre és szépen megálapították maguk közt előre a per sorsát.

Az igazságnak valóban nem várt, fényes diadala ilyen körülmények közt az az ítélet, mely a budapesti esküdtbírósg termében elhangzott!

Az esküdtök ugyan megpróbáltak egy kis ötven percentes kiegyezést: csak becsületsértésben mondták ki bűnösnek Lengyel Zoltánt. Ez nem egyenes beszéd, hanem kerteles. Lengyel vádjai olyan rettenetesen kiméletlenek voltak, hogy

azoknál sokkal kevesebbnek súlya alatt is összetörne a közmegevelés akarkit. Vastag legyen annak az érzékenysége, aki ennyi és ilyen vádban sem lát rágalmazást. A budapesti esküdtök nem láttak: legyen az ő izlésük szerint. Más esküdtök, más esküdtök feltétlenül másként fogták volna fel az ügyet. Vagy igazat irt Lengyel, akkor fel kell menteni; vagy nem irt igazat, akkor rá kell olvasni a valóságot: tudva rágalmazott. Ez férfias beszéd, egyenes beszéd. A budapesti ítélet: megalkuvás az igazság és a Lengyel háta mögött álló sémi érdekcsoport hatalmától való félelem közt.

Ennek az ítéletnek szubjektív része azonban az esküdtök lelkiismeretére tartozik. Az objektív rész az, ami az országot érdekli: hogy még ez az esküdtbírósg, még ilyen vezetés mellett sem merte azt mondani, hogy Lengyelék bebizonyították vádjukat. Ez a kijelentés és ettől az esküdtbírósgtól: a legszebb igazolása Polónyinak. Lehet, hogy más esküdtök rágalmazásban mondotta volna ki bűnösnek Lengyelt; de soha semmiféle esküdtöknek bárminő súlyos ítélete sem adhatott volna olyan fényes elégtételt Polónyinak, mint adott a mostani, a felekezeti színezetű, az antiszemizmus vörös posztójával ingerelt, az elfogultan vezetett, a minden módon Polónyi ellen hangolt budapesti esküdtök. Az igazságnak olyan erejével morzsolódnak össze a rágalmak, hogy ez elől az erő elől kitérni nem lehetett.

Mástéleivi folytonos meghurcoltatás után Polónyinak megvan az elégtétele. Megvan a mai nemzedéknek is a tanulság; hogy nem elég a korrektség határait megtartani, de óvakodni kell még annak a látszatától is, mintha a korrektség legszigorubb határai átléptek volna. De hol marad az elégtétel az országnak?

Hol marad az elégtétel ama tisztító munka elmaradásáért, a melyet Polónyi annyi becsületes ember reménye közt kezdett? Ki meri ezek után még egyszer a tisztesség határai közé szorítani akarni a tőzsdét és a sémi sajtót? Kit és hol vonjunk felelősségre, amiért elmaradt, megrekedt, elposványosodott az igazságügyi reformoknak Polónyi által merészen bejelentett sorozata?

A Polónyi ellen vezetett rendszeres hajszában elesett, csufosan elesett teg-

Az Érmelléki Kereskedelmi Részvénytársaság
 borkiviteli osztálya ajánlja tisztán kezelt hegyi borait.

nap hajnalban Lengyel Zoltán. Ezt csak kiheveri valahogy az ország. De az a kár és ez helyrehozhatatlan kár, hogy egy önző maffia mérgezett nyilai alatt már a hecc kezdetén elesett — a közérdek.

*

Az erdélyi megyék beosztása. A Bud. Tud. jelent: Egy erdélyi lap Andrassy belügyminiszternek az erdélyrészi vármegyékre vonatkozó terveiről ad hirt. Ezzel szemben a Bud. Tud. illetékes helyről arról értesül, hogy ez a közlemény, amelyről több fővárosi lap is tudomást vett, önkényes és teljesen alaptalan találgatás.

A képviselőház mai ülése. A mai ülésen a mentelmi ügyeket fogják tárgyalni. Fél két órakor az interpellációkra fog kerülni a sor. Először gróf Andrassy miniszter fogja megadni a választ a soproni határozatra vonatkozó interpelláció tárgyában.

A soproni határozat. A függetlenségi párt tegnap este 6 órakor értekezletet tartott, melyen jelen volt Andrassy Gyula is. A miniszter a Bánffy interpellációjára adandó választ ismertette. A miniszter válaszára vonatkozólag egyik előkelő pártfőúr úgy nyilatkozott, hogy maga Andrassy is helyteleníti a határozat megindokolását, de politikai okok miatt jóvá kellett azt hagyni. A függetlenségi párt ezzel szemben azt mondja, hogy nem lett volna szabad olyan politikai okoknak fenntörögni, melyek ilyen határozatot provokáltak.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, május 5.

Elnök: Justh Gyula.

A mai ülés tíz órakor kezdődött. Mindjárt az ülés elején megemlékezik az elnök Türr

István elhunytáról, aki ugyan — ugymond — nem tartozott a Ház tagjai közé, azonban buzgó munkálkodásával dicsőséget szerzett hazájának, miért is kéri a Házat, hogy emlékéét jegyzőkönyvileg örökítse meg, ravatalára pedig helyezzenek koszorút.

A Ház ehhez helyesléssel hozzájárult.

Bemutatja ezután az elnök a legutóbb megválasztott Rohonczy Lőrinc megbízólevelét. Novák Dániel négyheti szabadságot kér. A Ház megadja neki.

Ezután jelentést tesz az elnök az osztályok és bizottságok megalakulásáról. Jelentés tétetik továbbá az időközben beérkezett irományokról.

Az interpellációs könyv felolvasása után a bíráló-bizottság tagjai tették le az esküt.

Napirend szerint most Nagy György indítványára kerül sor.

Nagy György március tizenötödikének törvényes nemzeti ünneppé való tétele érdekében terjeszt be indítványt. Április tizenegyedikét csak becsempészték a magyar történelembe. A 48-as idők középpontjában március tizenötödike áll, ezért szükséges, hogy e nap minden időkre nemzeti ünneppé tétessék.

Március 15.

Wekerle Sándor miniszterelnök nyomban szólásra jelentkezik, hogy elmondja a kormány álláspontját Nagy György indítványával szemben. Március 15-ike a kegyelet ünnepe, — így szól a miniszterelnök. Kötelessége konstatálni, hogy az ő és Nagy György álláspontja között elvi ellentét nincs, indítványával elvi ellentétbe nem helyezkedik. (Eljenzés.) A március 15-ikének nemzeti ünneppé való tételét, azonban az összes faktorokkal egyetértésben és az összes tényezők bevonásával kell megoldani. (Ugy van. Általános helyeslés.) Ennek a munkának előkészítésével csakis a parlamentáris kormány foglalkozhat. (Ugy van.) Kéri a Házat, bizza meg a kormányt azzal, hogy a márciusi ünnep törvénybeiktatását ő készíthesse elő s ezért Nagy György indítványát mellőzze. (Általános helyeslés.)

Az elnök ezután elrendeli a szavazást. A

Ház nagy többsége mellőzi Nagy György indítványát.

A gazdasági bizottság jelentése után a mentelmi bizottság tesz jelentést.

A mentelmi ügyek.

Balaghy Ernő a bizottság előadója Lázár Pál és Hajdu Frigyes mentelmi ügyéről refferál. Konstatálja a bizottság, hogy nevezett képviselők mentelmi jogát nem sértették meg.

Polónyi Dezsőt párbaj vétség miatt két napi államfogházra ítélték. A Ház kiadta őt.

Farkasházi Zsigmondot nyolc napra ítélték ugyancsak párbajozásért. A Ház zaklatást lát az ő esetében, ezért nem adták ki.

Bene István ellen feljelentés érkezett becsületsértés miatt. A bizottság úgy határozott, hogy Benét nem adja ki. Ezzel szemben Vlád Aurél és Fenyvesi Soma ellenindítványt adnak. Fenyvesi a védővel teljesen egyező indítványát visszavonja, mire a Ház Vlád indítványát fogadta el s így Bene Istvánt kiadják. Csontos Andort és Ajtay Aladárt párbajvétségért kiadták.

Lovász Andor ellen beadott büntető feljelentést időközben visszavonták s így a bizottság nem hozott vele szemben határozatot.

Hodszsa Milánt két ügyből kifolyólag sajtó utján elkövetett izgatásért kiadták.

Szkicsák Ferenc ellen négy büntető feljelentés érkezett izgatás miatt. A Ház mind a négy ügyben kiadta.

Lovász Andor mentelmi jogát becsületsértésért felfüggesztették.

Hencz Károly mentelmi jogát felfüggesztették, hogy a Keglevich gróffal vívott halálos végű párbajáért a rá kimért három hónapi államfogházat elszenvedje.

Szkicsák Ferencnek még egy ötödik kis becsületsértési pere is volt; emiatt azonban nem adták ki.

Nem adták ki Várady Imrét, ellenbe kiadták Abraham Dezsőt, aki mint tanu van megidézve. Korda Andor egy polgárt vert meg a nyílt piacon. Ez az ügy annak idején nagy port

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A bánat.

Irta: Lucie Delarue Mardrus.

Nem tudnám elbeszélni, vén kisasszony barátnőmet meg engem, hogy gyötört az aggodalom hosszú hónapokon át, míg végre az orvos hírül nem adta, hogy Eric teljesen meggyógyult és eltávozhat az azilumból.

Bánatunkat elviselni ebbe a kis normandiai falucskába költöztünk, ide vártuk Ericet. Kicsi házunkat konyhakert vette körül, amelyben az öreg kertészné, meg a fia tett-veit néha. Új cselédet vártunk, aki ne emlékeztesse semmire.

Az üde levegő, az egyszerűségben elragadó mező mélységes nyugalmat szerzett nekünk. Mikor megérkezett, még a hallgatag Eric is örvendő, csodálkozva kiáltott fel:

— Mily boldogság! Itt lehet majd festeni.

S egy reggelen, szeles, felbős reggel, ott találtuk Ericet a réten, a ház megett, amint a házat rajzolta, melynek ódon formái különös összhangban állottak az előtte bólogató fákkal, meg az elszórt kis parasztházak csoportjaival.

A vén kisasszony a csomagokkal bibelődött, az öcsöce pakjait rakosgatta, meg az enyéimet készítette a hosszas otmaradásra.

Megkért, maradjak ott az ő kedvéért, meg az Ericéért. Az én fiatalágom gyönyörködteti őket, felvidítja az ő öreges rossz kedvét, elűzi az Eric gyöttrő emlékeit, — ha vannak neki.

És ez a gondolat egyre gyötör. Vajon emlékszik-e örültségére? Nem szól róla, és én természetesen óvakodom előtte emlegetni. De mikor úgy szeretném, ha beszélne! Ugyanazzal a testvéri gyöngédséggel, szíves nézéssel foglalkozott velem, mint régen. és én mégsem tudtam megszabadulni attól, hogy ne gondoljak azokra a munkás emberekre, akik városukat kialudt vulkán lejtőjén építik fel.

De én másképp teszek e? én, aki félek ezektől az emberektől? Ma reggel is nem ott ültem-e Eric mellett kint a réten, kis tábori széken? A harmatos mező közepén, a borus ég alatt, szemben a kihalt házzal, el vagyunk szigetelve mindenkitől. És lám, nem félek. Vajon miért? Talán az orvos nyugtatott meg? — Igaz, az ő szeme mindenkit megnyugtat.

Mégis világosan éreztem valami titkos nyugtalanságot, amitől semmi sem szabadíthatna meg; az bánat, hogy egyáltalán nem érzek félelmet. Titokban lestem az arcát. Baloldalmon ült, munkáját elfedve a nap elől. Mintha különben közönséges arcán ihlettséget, valami elragadó szépséget látnék! Mi ez? Az örültségnek villám-lobbanása? Eszembe jutott, hogy láttam a menhelyen, dühöngve széken lovagolva, mert azt hitte, király s megűli a lovát. Rögeszméjére gondoltam, amely hónapokig

foglalkoztatta agyát: megfolytani a nővérét... És megremegtem arra a gondolatra, hogy én most itt ülök, mellette és szépnek látom az arcát.

Csevegni szerettem volna hallgatni kellemes, lágy hangját, amely akkor oly rikácsoló volt.

Sok idő telt így el; végre felálltam hitvány kaparásom mellől, hogy keresztülnézsek a vállán a rajzra. — Rám nézett, de én nem értem rá, hogy a mozdulatát megfigyeljem, minden gondolatomban ebben az egy kiáltásban tört ki:

— Eric, Eric! Maga csinálta ezt?

Nem tudtam eléggé csodálkozni. Eric, ez a még csak nem is tehetséges festő, most úgy kezelte az ecsetet, hogy méltó lett volna Boudinhoz, vagy Maufrához, vagy akárkihez, akinek csodájára járnak.

Kezimmel babrálgattam, nem tudtam szólni egy szót sem, és félttem a gondolatomtól.

— Lám! — mondtam magamban. — Az örültség elmúlt róla. Vajon ez az állapota nem második periodusa betegségének? Ah! rettentés azt kérdezni, hogy a lángész nem az örültségnek különös formája-e? . . .

Eric rám nézett azzal a szomorú tekintettel.

— De, Eric, — törtem ki végre, — hát ön nem látja, hogy mit csinált? Hát ön nem látja, hogy nagy művész lett?

vert fel. A bizottság nem akarta ki adni, mert az esetet nem látta bizonyítottnak. E határozattal szemben a Ház Vlád Aurél javaslatára Korda Andort mégis ki adta.

Nagy felháborodással vették tudomásul Blaho Pál ügyét, aki egy felvidéki leányiskola növendékeit arra buzdította, hogy ne beszéljenek magyarul. Mentelmi jogát felfüggesztették.

Tutsek Sándort nem adták ki. Szász József és Farkasházi Zsigmond mentelmi jogát párbajozás miatt felfüggesztették.

Nagy Dezső a nemzetiségi képviselőket mint nemzetellenes agitátorokat leckézteti meg.

Vlád Aurél vitakozott végül Nagy Dezsővel. Az ülés 2 órakor véget ért.

Új orvosi székhelyek Biharmegyében.

Biharmegye egészségügyi viszonyai olyan állapotban vannak, hogy egy nagy járvány esetén a megye lakosságának jelentékeny része elpusztulna anélkül, hogy orvosi segínyt vett volna igénybe. Vannak járások, ahol csak egyetlen egy orvos van s ennek az egynek kellene a szabályokban előírt rendszeres vizsgálati útját megtartani. Ezeknek a vizsgálatoknak igen rövid időközökben kellene megtörténniük, azonban az orvosnak nincs ideje, hogy havonként meglátogassa a helységeket.

Az egészségügyi rossz állapotok legfőbb oka tehát az, hogy nincsenek kellő számú orvosaink. Második ok, mely az elsőt is eredményezi, hogy a községek igen szegények és nem képesek fizetni az orvost. Vannak községek, melyek oly távol esnek a körorvostól, hogy az orvos kiszállításának fuvardíja is több 20—25 koronánál. Ezt az összeget pedig például egy rotaresti vagy kreszulyai román polgár nem tudja megfizetni és ezért inkább engedni meghalni családtagját, sem hogy orvost vitessen.

A harmadik ok az, hogy a jelenlegi körorvosi székhelyek oly kedvezőtlen fekvésűek, hogy a körbe beosztott községek nagy távol-

ságra fekszenek a központtól, szóval a körök beosztása rossz.

Dr. Móricz Ernő megyei főorvos első körutja alatt megismerte ezeket a mizériákat és belátta, hogy azokon föltétlenül segíteni kell. A főorvos előterjesztésére Miskolczi Ferenc alispán rendeletet bocsátott ki minden főszolgabíróhoz, akiket felhívott, hogy a jelenlegi mizériák megszüntetése végett tegyenek javaslatot esetleg új körorvosi állások rendszeresítése mellett is.

A főszolgabíróktól tegnap érkeztek be a jelentések. Ezek alapján adjuk a következőket:

Belényes. Ennek a nagy kiterjedésű járásnak 53 községe 38,345 lakossal egy körorvos ügykörébe van beosztva jelenleg. A főorvos javasolja, hogy a jelenlegi körorvosi hely mellé még egy új körorvosi helyet is létesítsenek és pedig Remetén. Ezzel ugyan még nem lesz rendezve a jelenlegi rossz közegészségi állapot, de mégis javítva lesz valamennyire.

Központ. A főszolgabíró nem tartja sem megfelelőnek, sem pedig elegendőnek a mai körorvosi helyek beosztását illetőleg azok számát. Javasolja, hogy a körorvosi helyek akként rendeztessenek, hogy Mezőtelegd, Pecseszöllös, Bihar, Köröstarján, Gyapju, Fugyivásárhely, Hegyközpályi községekben létesítsenek körorvosi székhelyeket.

Berettyóújfalú. A főszolgabíró a jelenlegi beosztással tökéletesen meg van elégedve s nem javasol semmiféle változtatást.

Szalárd. Eddig három körorvosi székhely volt, most a főszolgabíró javasolja, hogy Szalárd, Kismarja, Hagymádfalva székhelyeken kívül még Biharfélégyháza és Nagytótfalu községekben is legyenek körorvosi székhelyek.

A cséffai járásban a zsadányi körorvosi állásnak beszüntetését javasolja a főszolgabíró, mert erre az állásra tekintettel annak kevés dotálására csak olyan egyének pályáznak, akik nincsenek kellőleg kvalifikálva.

A nagyszalontai járásban a főszolgabíró Nagyszalonta, Illye és Kötgyán községeket jelölte ki új körorvosi székhelyekül.

Az érmihályfalvi járásban Erkeserű, Piskolt, Gálospetri, nyernének körorvost, Ersemjén, Szalacs községek pedig községi orvost.

A vaskóhi járásban jelenleg egy körorvosi állás van, a főszolgabíró e mellé még Szudrics

községet is javasolja. Körorvosi székhely volna e szerint Vaskóh és Szudrics.

A tenkei járásban körorvosi székhelynek van javasolva Senke, Görbed és Gyanta községekbe.

A margitai járásban a főszolgabíró a margitai körorvosi székhelyt két kerületre kívánja osztatni s a járásban Széplak, Pápalva, Micske községekben javasol körorvosi állásokat rendszeresíteni.

A derecskei főszolgabíró a mai viszonyokat mindenben kielégítőnek találja.

A mezőkeresztesei főszolgabíró javasolja, hogy Komádiban még egy második körorvosi állást is rendszeresítsenek s ezenkívül még Mezősas is kapjon körorvost.

A beéli főszolgabíró javasolata szerint Beél és Ökrös volnának körorvosi székhelyek.

A sárréti járásban Nagyrábé megosztásával Bihartorda nyerne új körorvost.

A székelyhídi főszolgabíró nem javasol új helyeket.

A magyarcsékei járásban Magyarcséke, Szombatság, Dobrest lennének körorvosi székhelyek.

A tervbe vett új orvosi helyek rendszeresítése természetesen igen sok kiadást ró a községekre, miért kéri a főszolgabírák, hogy a rendszeresítéseket állami hozzájárulással valósítsák meg.

Polónyi és Lengyel az ítéletről.

A tegnap reggel meghozott ítéletre egy fővárosi hírlapíró meginterjúvolta úgy Polónyi Gézárt, mint Lengyel Zoltánt.

Polónyi a pörre vonatkozólag tett nyilatkozatot. Azt mondja, hogy a pör egyedül csak őt igazolja. Az aki a sajtó útján elkövetett rágalmakat akarta reá nézve megnehezíteni az Vázsonyi volt. Ennek az ügynek háttere van, Vázsonyi részéről az eljárása személyes bosszu volt ő iránta, a mi kifog derülni. A bíróság — mondta Polónyi — becsületsértést állapított meg, holott rágalmazás forog fenn, ez csak a tájékoztatásra vall. Megtörténhetett volna, hogy az esküdtbírók kisebb becsületsértést állapított volna meg és az esetben egy kisebb pénzbüntetéssel lett volna sújtva Lengyel. Az utóbbi esetben egy közönséges bagatel ítéletet hozott volna a bíróság.

A sajtó magatartásáról azt mondja Polónyi, hogy az azért volt oly elfogult egyeseknél, mert a bűnvádi perrendtartás tárgyalásakor a sajtó útján elkövetett vétségeket nem akarta az esküdtbírók hatáskörébe sorozni. Innen van, hogy a sajtó vele szemben elfogult volt.

Különben hangoztatja, hogy a pörnek háttere van, mely legközelebb nyilvánosságra fog kerülni.

Ezután megmutatta Polónyi az újságírónak azt a sok üdvözlő levelet, amit a tegnapi nap folyamán kapott.

Az ítéletről nem nyilatkozott Polónyi.

Lengyel Zoltán még mindig nem fékezi magát és megint leleplezni (?) akar. Az interjúoló újságírónak kijelentette, hogy nagyon jól érzi magát. Az ítéletről majd csak ezután mondja ki a kemény szót. Természetes Lengyelnek ez az újabb kemény szava megint őt fogja sújtani annál jobban, mennél keményebb lesz az a bizonyos szó.

A pör hatása.

A Polónyi—Lengyel-pörben hozott ítélet, amelynek közlésével lapunk még a fővárosi lapok egy részét is megelőzte — Nagyváradon is óriási érdeklődést keltett. Kávéházakban s más nyilvános helyen egyébről alig beszéltek tegnap. Természetesen a demokraták, haladók

Vállat vont.

— Bolond maga? . . .

Eszrevettem, hogy összerementem. Közömbösséget színlelve mondja:

— Visszamenjünk, kedves barátnóm?

Összerakta vásznát, szerszámait. Hallgattam babráltam én is, de észrevettem, hogy a kezem remeg. Es amint elindult a ház felé, halkan füttyörészve, — én remegve követtem, azon tűnődve, hogy az a csodálatos vázlat nemcsak a keze munkája volt-e? Nem egy újabb, az eddigiéktől különböző roham eredménye-e? Vajon él-e benne a művészi öntudata?

Nem, Eric, nem; sohasem látom én önt többet egészségesnek. Sohasem látom én egyébre az ön nyugodtságát, mint egy nagyon szenvedő fiatal ember kimerültségének, — így tűnődtem. Ereztem tisztán világosan, hogy Erickel valami megfoghatatlan, idegen szellem szála meg házunkat. Öreg barátnóm csendesen, boldogan folytatta életét. Nyugodtan, békével aludt testvérével egy szobában. De én, aki tudtam, aki láttam! . . .

— Hej, Eric, — gondoltam a lassan tűnő normandiai napok alatt, hej, Eric, hogy kívánhatná, hogy higgyek ennek a máról holnapra nagy művészsé lettének?

Egy hó telt el. Mindennap kijártunk és Eric egyre csodálatosabban teremtett.

Egém mindig gyötört a félelem ennek a megérthetetlen, kitanulhatatlan zenének az oldalán, és mégis vágytam, valami lázas szenvedélyvel vágytam látni, nézni a szemét, szen-

vedő arcát, ideges kezét, egész talánszerű lényét, mert fennsőbbsege uralkodott rajtam.

— Mire gondol, madame, — kérdezte egy este, — és miért néz úgy rám?

Megrezentem a hangjára. — Az ablak felé fordult, melyen az esőcseppek kopogtak; észrevettem, hogy az én tekintetem elől fordul el. Egyedül voltunk a szobában; jött az éjjel.

— Mire gondolok, Eric? — feleltem; — a maga nagyszerű vásznaira; arra, hogy maga mester lett és nagy a nagyok között . . .

S hirtelen vakmerően folytattam:

— Arra gondolok, hogy talán egyszer én is . . .

Kitalálta, mit akarok mondani s egy mozdulattal félbeszakított. Rám nézett s kimondhatatlan szomorúság, aggodalom sugárzott a szeméből.

— Oh! Ne! — suttogta — Ne még! Ne szeressen még engem! Várja meg, míg meg nem szabadulok.

Felálltam. Most eset meg először, hogy a multa célozzon.

— Megszabadulni, Eric? — mondtam. — Mitől, de mitől?

A falon felaggatott képeire mutattam. Keserűen vont vállat s homlokát az üveghez nyomta. Es én nem mertem felé lépni, csak szívemre szoritottam a kezem, szemem megtelt könnyel hangtalanul álltam, de szerettem volna kétségbeesetten zokogni a nedves szürke alkonyatban, megfoghatatlan bánatomban.

és a szabadkőművesek nincsenek megelégedve az esküdszék verdiktjével, sőt mindjárt eltör- lendőnek tartják az egész intézményt, mert most nem az ő malmukra hajtotta a vizet s nem ült fel Vázsonyi és társai gyűlöletből eredő támadásainak. Az igazságot hecsülő közönség azonban megelégedéssel látja, hogy még sem szabad büntetlenül legázolni a tisztességet, be- csületet még politikai gyűlöletből sem.

UJDONSÁGOK.

* **Álhir a királyról.** Bécsi parlamenti körökben ma délelőtt az a hír volt elterjedve, hogy a király állapota nagyon rosszra fordult és hogy az éj folyamán több ájulási rohama volt. Schönbrunnban ezeket a rossz híreket megcáfolták.

* **Érdekes kanonoki kinevezés.** A szatmári káptalanban megüresedett kanonoki stakumot, — mint a hivatalos lap közli — az apostoli király dr. Binder András theologiai tanár és papnevelő intézeti lelkigazgatójának adományozta. E kinevezésnek érdekes háttere van. *Boromissa* püspök felszólította papjait, hogy titkos szavazás útján nyilvánítsák óhajtatásukat, kit akarnának kanonokká neveztetni. A többséget Binder kapta meg. Jele annak, hogy népszerű tanár volt és hálás tanítványokra akadt. Különbösen több mint három évtizeden át nevelte egyházmegyéje papjait.

* **Az adókvető bizottság tagjai.** Az adókvető bizottságokat most alakítják meg. A bizottságba Nagyvárad város részéről Rimler Károly polgármester ezuttal is az eddigi tagokat és pedig rendes tagoknak Beczkay Lajost és Kaczián Károlyt, pótagoknak Cser Jánost és Molnár Lajos volt gyógyszerészt nevezte ki.

* **Nagyvárad üdvözlő Polónyinak.** A nagyvárad prem. főgimnázium tizenhárom tanára az alábbi táviratban üdvözölte *Polónyi* Gézá, pörének diadalmas befejezése alkalmával: A nagyvárad premontrai főgimnázium alulirott tanárai örömmel és lelkesedéssel üdvözlök Excellenciát bámulatos lelki erejéért, fényes tudásáért, kipróbált és igazolt jelleméért, mellyel ezen Excellenciát ellen vezetett hadjáratot oly diadalmasan kiállotta és kétszeresen sajog most szívünk azon veszteség miatt, mely a miniszteri székéből való távozásával az igazságügyet és a hazát érte, melynek keresztény és nemzeti szellemtől lüktető programjával, lankadatlan tevékenységével, semmitől és senkitől visszaretteni nem tudó bátorságával annyi hasznot és dicsőséget szerzett volna. Dr. Pácz Sándor, Víz Lénárt, Beke Boldizsár, Hill József, Ernyi Gilbert, Juhász Gyula, Szilágyi Dózsa, Ujlaki Rezső, Lée Bertalan, Tóth Albin, Labancz György, Bertrám Brunó, Kovács Kandid.

* **Nagyvárad a pécsi Kossuth-ünnepélyen.** A pécsi Kossuth-szobor leleplezését május 10-én tartják meg. Az ünnepélyre Nagyvárad városát is meghívták s a közgyűlés a részvételt akként határozta el, hogy a résztvenni szándékozó törvényhatósági tagok a polgármesternél jelentkezzenek. A deputációba *Komlóssy* József gazd. tanácsnok, dr. *Tóth* Ferenc és *Balogh* Döme biz. tagok és dr. *Istvánffy* István tb. főjegyző jelentkeztek.

* **A budapesti Magyar Iskola új tiszteletbeli tagjai.** A budapesti papnöven-

dékek történelmi multu egyházirodalmi iskolája legutóbbi gyűlésén tiszteletbeli tagjaivá választotta két egykori tagját és tisztviseleit: dr. *Karsch* Lollion apátkanonokot és dr. *Vucskics* Gyula esperes-plébánost, kiknek irodalmi és társadalmi tevékenységét az ország első papnevelőjének ifju tagjai ilyen módon óhajtották kitüntetni.

* **Panaszok a Sorompó-utca ellen.** Váradvelencén van egy olyan kis kutyaszorítóféle zug, melyet óriási jóakarattal Sorompó-utcának neveznek. Ez az utca Zsák-utca, melynek igen fontos forgalom lebonyolító hivatása volna, ha mind két vége nyitott volna. Ez a Zsák-utca egy valóságos botránypiac. Ugyanis számtalan vidéki fuvaros nem ismervén a viszonyokat ide hajt be, mert azt hiszi, hogy ez utcán át könnyen a Körözspartjára jut. Kolozsvári-utca végét egy sorompó zárja el, mely csaknem állandóan le van bocsátva, mivel a velencei állomásról folyton tolatnak s így a szabad közlekedést megakadályozzák. A fennakadt forgalmat volna aztán hivatva lebonyolítani a Sorompó utca. A Sorompó utca azonban arra való, hogy mikor ide bejut a vidéki hát ne tudjon kijutni. Sokszor megtörténik, hogy négy-öt kocsi egymásra torlódik ott s mivel nem tudnak kibontakozni megbotrányoztató káromlás, sőt véres verekedésközben szidják egymást és a várost az emberek. Es ez így megy évek óta és mindég rosszabbak az állapotok, mert a forgalom nő s az utca még mindég nincs megnyitva. Panasz panaszt éri emiatt s nagyon különösnek tartjuk, hogy már a főkapitány közbiztonsági szempontból eddig nem intézkedett, hogy megnyissák azt a botrányfészket. Az ügy a napokban tárgyalás alá fog kerülni felhívjuk rá az illetékesek figyelmét, annál is inkább, mert mint értesülünk, most igen kedvező körülmények vannak az utca megnyitására vonatkozólag.

* **Ügyvédek vacsorája.** Folyó évi május hó 9-én, szombaton este 8 órakor, az ügyvédi kar a Pannonia éttermében a tisztújítás alkalmából társasvacsorát rendez. A vidéken lakó kartársak ezuton kéretnek fel, hogy e vacsorán részvételi szándékukat legkésőbb csütörtök d. u. 4 óráig sziveskedjenek bejelenteni telefonon vagy levelezőlap útján dr. *Bárdos* Imre, vagy dr. *Váradi* Ödön ügyvédnél. A helyben lakó ügyvédek és ügyvédjelöltek a rendezőség által körözött aláírási iven sziveskedjenek jelentkezni.

* **Elütötte a vonat.** Tegnap délelőtt háromnegyed 11 órakor a várad-velencei vasút-állomásról a Püspöktúró felé haladó 7724 számú személyvonat az 1. számú őrháznál levő, a műtrágyagyár felé vezető ut átjárójánál elütött egy taligát, melyen Varga Sándor 53 éves hegyközcsatári születésű, özv. Duma Flóriáné szállójában alkalmazott napszámos ült. A mozdony csak a kocsit hátulját surolta, illetve az ahhoz kötött szamarát. A lökés folytán Varga kibútt a kocsiból az árokba. A vonatot azonnal megállították, a fején megsérült Varga András a vonat visszahozta a v.-velencei állomásra, ahonnan a mentők beszállították az izr. kórházba. Itt megvizsgálták s megállapították, hogy a fején szenvedett könnyebb sérülést. Sem koponyatörés sem agyzúzódás nem forog fenn s egy-két hét alatt gyógyul a sérülés. A helyszínen megejtett nyomozás során konstatáltatott, hogy sérült saját vigyázatlansága folytán állott elő a baleset, amennyiben az állomásról kihaladó vonat vezetője az őrház előtt gőzsippal jelt adott, sőt az őrház mellett álló Janó Erzsébet nevű leány

oda is kiáltott az ut átjáróján keresztül menni akaró Vargának, hogy jön a vonat, ne menjen át, ez mégis felhajtott a sinekre s mikor már egész közel volt a vonat csapkodta csak meg lovát, de már későn.

* **Egy kalandos élet alkonyán.** Hosszu kalandos élet után most Biharmegyében le fog települni egy magas ember, aki bolyongásai alatt magyar állampolgárságát is elvesztette és most csak engedélylyel lehet ismét polgárává hazájának. A regényes multu ember Madar Béni, aki most fogja letenni magyar állampolgári esküjét az alispán kezébe.

Az új polgár története minden részében igen érdekes, azért érdemesnek tartjuk azt közreadni.

Madar Béni micskei munkás fiatal legényéveiben, 1872 ben borozás közben összeveszett Berettyóújfalui egy korcsmájában egy társával. A veszekedésnek véres következménye lett, mert Madar agyonütötte társát. A két ember nagyon jó barátságban élt egymással előzőleg és ebből kifolyólag az agyonütött ember munkakönyve Madárnál is volt valami elintézés végett. Madar borzalmas tettétől megrémült s bujdosott az országban.

Az igazságszolgáltatás körözést adott ki a bujdosó ellen, aki Magyarországból Romániába menekült ki s ott mint munkás dolgozott. 1898-ban Magyarországra jött vissza Madar. A határszélen egyik főszolgabíró letartóztatta őt s ekkor kiderült, hogy Madar országosan körözött egyén. A letartóztatás valami csekélység miatt történt s ebből kifolyólag került napfényre a gyilkosság is.

Madar csakhamar szabadlábra lett helyezve, mert már ekkor elévült az ügye. A vizsgálat ugyan megindult, azonban büntetni nem lehetett. A vizsgálat során más dolognak is tudomására jutott a bíróság. — Megállapították ugyanis, hogy Madar kétszer nősült,

Az egyik felesége itt volt Magyarországon, a másik pedig Romániában. Az eljárás ezirányban is megindult, azonban a romániai törvények szerint a kétneűség nem büntetendő cselekmény és ezért Madar Bényt felmentették.

Sok sok hányattatás után Madar pihenni vágyott s felhagyott a bujdosással. Tisztességes életet szándékozik folytatni. Hosszu évtizedes bujdosása alatt tekintélyes kis pénzüsszeget gyűjtött össze magának és ezzel Magyarországra tért vissza, hol utolsó napjait szándékozik tölteni.

A megtakarított pénzen szülőfalujában, honnan a bujdosásra indult, földet és házat vásárolt s most oda is költözött.

* **Lóvásárlás a város részére.** Komlóssy József gazd. tanácsos már hazaérkezett Ersekujvárról, ahol a városi gazdaság részére szükséges lovak beszerzése miatt utazott. Mivel az ottani vásáron nem volt elég megfelelő ló, csak hat darabot vásárolt, darabonként 700 koronával. A kiu alt 10,000 koronából 5400 koronát a tanácsnak visszaszolgáltatót a városi pénztárba.

* **Kirabolták a szövetkezet boltját.** A szomszédos Bihar községben a közbiztonság gyenge lábón áll. Az elmúlt hétfőn virradóra feltörték a fogyasztási szövetkezet boltját. Az ajtón levő erős lakatot levertek, a boltajtót kifeszítették. Először a pénzes fiókoknak estek, amelyből állítólag 140 koronát vittek el. El-emeltek továbbá 2 süveg cukrot, 2 üveg cognacot, 1 üveg boroviczkát, 8 üveg sósborszeszt, szappant és egyéb apróságot. A szövet-

kezet a múlt év márciusában nyílt meg s azóta a reménységen felül virágozik s 300 tagot számlál. A gaztett elkövetőit nyomozza a csendőrség. A községben vannak felelős örök, de ezektől az egész boltot elvihetnék, mert bármi történik a községben, nem vonja őket felelősségre senki.

* **Feltört Wertheim-szekrény.** A brassói rendőrség távirati értesítése szerint május 3-án Szava és Donszky Virágsor 17. sz. a. üzletelyiségében a Wertheim-szekrényt feltörték s onnan körülbelül 1830 koronát elloptak. A pénz körülbelül 1400 korona értékű 100, 50, 20 és 10 koronás bankjegyekből, 400 korona értékű ezüst forintok és 1 koronásokból, 1 drb 100 koronás jubileumi arany, egy 5 koronás jubileumi ezüst pénz, 10 drb 1 koronás mileniumi éremből, 8 drb angyalos ezüst forintból, melyek közül egyik apró lyukkal van ellátva. A tett elkövetésével egy 28—30 körüli erős testalkatu, barna, nagybajuszu, szürkés ruházatu, németül beszélő egyén, továbbá egy 20 év körüli, nyírott szőke bajuszu, gyenge testalkatu, németül beszélő egyén van gyanúsítva. A nagyváradi rendőrség is nyomoz az ügyben.

* **Váltóhamisító vállalkozó.** Keztyüs János építész tegnap feljelentést tett Vox Armin nevű sógora szemétkihordó vállalkozó ellen azért, mert a neki használat végett átadott 2 lovat és 3 kocsi, melynek tulajdonjoga Keztyüst illette — ennek tudta és beleegyezése nélkül eladta s a pénzt elköltötte. Ugyancsak Vas Armin ellen a biharmegyei takarékpénztár is feljelentést tett váltóhamisítás miatt. Vasnak két váltója van ugyanis a pénztézetnél, melyek egyikén szereplő kezes Balogh István zsadányi lakos kijelentette a bankban, hogy a váltót soha alá nem írta. A másik váltón Nagy P. Lajos szintén zsadányi földműves neve szerepel, akinek a fia jött be a bankba s az előadta, hogy apja már régebben meghalt s így a Vas Armin által leszámított váltót alá nem írhatta. Vas Armin ellen a bűnvádi eljárást mindkét feljelentés alapján megindították s előzetes letartóztatásba helyezték.

* **Elgázolt gyermek.** A gondatlanságnak tragikus módon lett áldozatává a tegnapi nap folyamán Fugyivásárhelyen egy ártatlan négy éves kis gyermek. Gondatlanul játszadozott az utca porában, miközben Novák Lipót, az ottani téglagyár kocsijának a vágató szekerere keresztül gázolt rajta. A szerencsétlen kis áldozat, kinek nevét még idáig nem sikerült megállapítani, súlyos belső sérüléseibe még a helyszínén behalt. A gondatlan kocsi ellen az eljárást megindították.

* **A kutba ugrott.** Küönös módját választotta az öngyilkosságnak Oláh Agnes 50 éves székelyhídi lakos. Tegnap délután kiment az udvarra és az udvar közepén álló kutba vetette magát. Mire tettét észrevették és mentésére siettek, már halott volt, csak holttestét tudták kihuzni.

x MOLNAR H. Bémer-téri cukrászdájában állandóan 2-szer naponta friss Mignon kávéhoz való sütemények és tea-sütemény kapható. Telefon 395.

IRODALOM.

Hajnal. Az amerikai katolikus magyarság hetilapjának husvéti számát vettük. Ez a füzet gazdag tartalmával, változatos összeállításával a lap folytonos haladásának adja tanúságát. Cikkeket irtak bele *Messe-schmidt Géza*, *Dénes Ferenc*, dr *Helvey Lajos*, *Kubek Emil*, *Zrínyi Károly*, *Szabó Gyula*, *Csizmadia Pál*, verset irt dr *Krüger Aladár*, akinek ugyancsak lapunkban is husvétkor megjelent *»Ibolyák«*

című költeményét közli a lap. A kitünően, elevenen szerkesztett hetilap egyre nagyobb elterjedésnek örvend Amerikai véreink közt.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Szerda: Aranyvirág.
Csütörtök: Három feleség. (Lehár új operettje. Bemutató)
Péntek: Három feleség.
Szombat: Három feleség.
Vasárnap délután: Nagymama.
este: Aranyvirág.

Aranyvirág. Huszka Jenő e bájos muzsikájú operettje kerül ma ismét előadásra. A poétikus nápolyi mese az új szereposztásban oly zajos sikert aratott, hogy a színház igazgatója a közönség óhajára vette ismét műsorra a darabot. Aranyvirág szerepében Diósi Nussi egész temperamentuma, bájos egyénisége érvényre jut s a többi szereplők is kitünően érvényesülnek a darabban.

Három feleség. Holnap este lesz a bemutatója Lehár új operettjének a Három feleségnek. Bécsben óriási sikert aratott ez az új darab, melyet a Dróttostót és a Vig özvegy szerzője új invencióval irt meg. A három feleség ötletes szöveggönyve is egyike a legjobb új operetteknek. Budapesten hetekig műsoron volt Lehár új darabja. Minálunk a Három feleség szerepeiben mutatkozik be együttesen az új énekes társulat.

Elsőrangunak ígérkezik minden tekintetben az előadás. A három fő női szerepet Károlyi Leona, Diósi Nusi és Batizfalvy Elza játsszák. A főbb szerepek egytől-egyig kitünő kezében vannak Dési, Asszonyi, Toronyi, Sik jutnak nagyobb szerepekhez. A társulat nagy ambícióval készült erre a bemutatóra, amennyiben az új társulatnak ez az első ujonnan betanult darabja, amelyben az összes énekes színészek érvényesülhetnek. A darab muzsikáját Váradi Aladár nagy lelkesedéssel tanította be.

ÁVIRATOK.

Wekerle Bécsben.

Budapest, május 5. Wekerle miniszterelnök holnap Bécsbe utazik, hogy részt vegyen a külföldi fejedelmek fogadásánál, akik a császár jubileumára érkeznek.

Az orosz zsidók katonáskodása.

Pétervár, május 5. Puriskievics dumaképviselő, a jobboldal vezére indítványt szándékozik a birodalmi дума elé terjeszteni, hogy a zsidókat mentse föl a katonai szolgálat alól. Puriskievics a románok mintájára teljesen ki akarja zárni a zsidókat a hadseregből és ezért 80 millió rubel évi adót akar rájuk kivetni; azt indítványozza, hogy minden 18—50 éves zsidó férfira 10 rubel évi fejadót vessenek ki. A *Novoje Vremja* azt írja, hogy katonai körökben nagyon sok híve van ennek a javaslatnak, amely az a lap is pártol. Stolipin miniszterelnök arra kérte Puriskievicset, hogy egyelőre álljon el ettől a tervtől, amely nem időszerű.

Igazságszolgáltatás.

Erős Rezső sajtópöre a táblán.

Tegnap délelőtt foglalkozott a királyi tábla büntető-tanácsa azzal a sajtópörrel, melyet *Erős Rezső* a rezidencián fogatosított renoválási munkálataiból kifolyólag ellene irt cikke miatt a *»Nagyváradi Napló«* ellen indított. A cikke szerzőjéről tudvalevőleg előbb *Nagy Béla* jelentkezett, aki csak később, a vádtanács határozata után jelentette ki, hogy a cikke támadó részeit *Fehér Dezső* szurta be; akkor azonban már a felelősséget el nem háríthatta a bűnvádi perrendtartás szabályai alapján. A törvényszék *Nagy Bélát* három havi fogházra ítélte.

A tegnapi kir. táblai főtárgyaláson *Urban Adolf* kuriai bíró elnökölt; előadó *Balogh Samu* volt. A főmagánvádló képviselőjében *Rádl Ödön* helyett dr *Poynár Szevér*, *Nagy Bélával* együtt pedig védőként *Pap János* jelent meg.

Az ügy ismertetése után *Papp János* rámutatott arra a körülményre, hogy *Nagy Bélát* a szerzőség elvállalásába egyszerűen beugratták, ő a cikke támadó részeit nem írta, azokhoz hozzá nem járult, ennek dacára még a vádirat benyújtása előtt a főmagánvádlótól bocsánatot kért s ezt a törvényszék előtt is ismertette, bizonyítani pedig egyáltalán nem is kívánt. Kérte a vádlott felmentését, legrosszabb esetben a 92. § alkalmazásával pénzbüntetés kiszabását.

Dr *Poynár Szevér* kijelentette, hogy a főmagánvádlónak magasabb szempontokból kellett ebben az ügyben ítéletet provokálnia, minthogy egy nagy uradalom vezetése támadtatott meg. Minthogy azonban a fennforgó körülmények közt *Erős Rezső* maga kijelentette a törvényszék előtt, hogy enyhe ítéletet kér, minthogy az üldözésnek látszata is távol áll a főmagánvádtól, a maga részéről *szintén kéri a 92. § alkalmazását.*

Nagy Béla ismertette azokat a kijelentéseket, melyeket a törvényszék előtt tett. Ő a cikke támadó részét sohasem írta s *Fehér Dezső* biztatására vállalta el a szerzőséget.

Ugyancsak *Fehér* tanácsára kérte fel ügyvédjének dr *Dénes Sándort*, aki *Fehért* is védte. *Dénes* azonban a tárgyalás előtt lemondott a védelemről, mivel ellentétes a *Nagy és Fehér* érdeke. *Nagy Béla* ezért szemrehányást is tett *Dénesnek* és *Fehérnek* s felelősségre vonta őket, hogyan ugrathatták be őt ártatlanul, jogi dolgokban járatlan ember léteére a szerzőség elvállalásába? Mire ezt a választ kapta:

— *Azért, mert te katolikus vagy, téged leghamarább ki fog bocsátani Erős a perből.*

Csatlakozik a védőjéhez és telmentést, legrosszabb esetben enyhe ítéletet kér.

A tábla a meghozott ítéletben különösen és nyomatékosan hangsúlyozta a fennforgó nyírt körülmények közt, hogy *maga a főmagánvádló is kérte a 92. § alkalmazását* s ez alapján *Nagy Béla* büntetését a 92. § alkalmazása mellett 300 korona és 40 korona mellékbüntetésre változtatta át.

Az ítélet jogerős.

A dánosi bűnpör.

A közönség szakadatlan érdeklődése mellett folytatta tegnap a pestvidéki esküdtbíróóság a dánosi rablógyilkosság tárgyalását.

Az első tanu *Kolompár Mari* volt, cigányasszony, akinek a lovat elrabolták a cigányok.

Az öreg cigányasszony névszerint megnevezi az összes vádlottakat, akik hangos szidalmakkal válaszolnak.

Dr *Baumfeld Lajos* védő: Hát a dánosi dologról mit hallott?

— Hát mondta *Murza*, hogy a banda fiataljai megbecstelenítették az asszonyt. Aztán hogy felgyújtották a kocsmát. Mást nem tudok.

A következő tanu Pele Imre csendőrmester, akinek legnagyobb szerepe volt a nyomozásban. Részletesen elmondja a nyomozás egész történetét, ugyanazt, amit első ízben tett vallomásában előadott.

Dola nem tudja nyugodtan hallgatni az ő fülének kellemetlen történetét. Közbe is lép a szavakkal:

— Nem hallgatsz!

Az őt befogja Dola száját, de addig visszkodik, amíg ki nem szabadul. Összeteszi a kezét és könyörögve kéri az elnököt:

— Csak egyetlen szót kérdezek tőle. (A csendőrhöz :) Miért hazudsz annyit? Hiszen cigány vagy. Olyan fekete vagy, mint egy cigány. (Derűtség.)

Pele Imre folytatja hosszadalmas előadását a nyomozásról, a gyóni és a dånosi esetről. Elmondja a cigányhajsza minden apró részletét, hogyan kerültek egyenként kezre a banda tagjai és hogyan bizonyultak rájuk a bűncselekmények.

Az elnök szünetet ad.

A Rábay contra Schiller pör. Az érdekes és állandóan nagy érdeklődéstől kísért pör második napja tegnap is nagy érdeklődés mellett zajlott le a nagyváradai kir. törvényszék büntető bírósága előtt. A tegnapi tárgyalás a melyet reggel 9 órakor nyitott meg Millye Gyula elnök, a tanu kihallgatásokban merült ki. Kihallgatták a kávéház hajdani és jelenlegi alkalmazottait, kik csekély kivétellel mind Schiller mellett tettek kedvező vallomást. Kihallgatták Schiller Sándort, a megvádolt kávéház fiát is, aki bosszúműveinek minősíti az egész feljelentést, mert Rábaynak az ajánlatát, hogy őt 10 évre szerződtesse, nem fogadták el. A többi tanu szintén kedvezően vallott. A tanu kihallgatások a késő esti óráig tartottak, úgy, hogy a pörbeszédre s az ítélelhozatalra csak a mai nap folyamán kerül a sor.

NYILTTÉR.

Dr. DEMETROVICS ELEK

— ügyvédi irodáját —

Nagy Sándor-utca 4. sz. (Fábri-féle)
házba helyezte át.

Dr. DŐRI ISTVÁN

városi tisztii alügyész

ügyvédi irodáját megnyitotta,

lakása: Szilágyi Dezső utca 7.

REGÉNYCSARNOK.

TÉVUTON.

Regény.

Írta:

ALESSANDRO SCARPA.

(Folytatás.)

(54)

Az, ki a társaság elhidegülését családjával szemben legkínosabban érezte, maga Sterzl Cecil volt.

Azelőtt sokkal nagyobb szabásu, gondolkozásu és érzelmi volt, semhogy kicsinyes kaszt-irigységgel foglalkozhatott volna, sokkal komolyabb, férfiasabb öntudattal bír, semhogy valaha elárult volna valamit amaz ellenszenves kaszt-érzékenységből, mely gyakran még a legfelvilágosodottabb aritokratának is megnehezíti a polgáriakkal való érintkezést.

A demokrata spleen oly betegség, melyen csaknem minden polgári születésű ember — Werthertől kezdve — keresztül megy, ha a sors esetleg aristokrata körökbe viszi. Sterzl azonban már oly régen élt ezen körökben, hogy réges-régen megszokhatta.

De nem — egyszerre, mátol holnapra kitört rajta a nyavalya s mint minden gyermekbetegség, mely későn ragad meg bennünket, kétszeres erővel lépett fel nála is. Inádot testverkéjének fájdalomát nem saját vigyázatlanságának és Sempály jellemtelenségének tulajdonítá, ha nem egyedül a zsarnoki társadalmi előiteleteknek.

E perctől fogva gonosz megvetéssel üldözte a társaságot és modora türelmetlenné vált. Kitűnő neveléssel bírván s gyermekkorától fogva az igazi jó társaságnak még apró trániáihoz is szokva lévén, modora soha sem romolhatott meg teljesen — de a mennyire megromolhatott, annyira mégis rontotta. Makacs, ingerlékeny, rideg és visszataszító lett s ki sem jött többé a mindenféle kellemetlenségek közül.

Othon sem volt többé a régi. Bűszkesége szörnyen szenvedett a körülmény által, hogy Zinka oly rosszul tudta pártolni bánatát; mi több, megalázást látott benne, hogy szenvedésével szemben tehetetlen volt.

Eleinte szórakoztatni igyekezett, színház és hangverseny jegyeket hozott neki s a legdrágább ékszerekkel, régi, műbecsű porcellánritkaságokkal, elefántcsont faragványokkal s számtalan becses műremekkel halmozta el, mely az előt gyönyörűségét képezte volna. — Máskor örömmijongva fogadta volna e kedveskedéseket — most, oly betegnek hálájával mosolygott, mint a ki elé izletes étkeket raknak, melyeket nem képes többé élvezni. Meglátszott rajta, — mennyire igyekszik örülni; — de az áruló köny azért mégis szemébe tolt.

Ez dühbe hozta Sterzlt.

Kezdetben óvatosan került Sempály említését. Még csak egy szóval sem érintette. Midőn azonban napok, sőt hetek multak, anélkül hogy Zinka nyomott kedélyhangulatában változás állt volna be, türelmetlenség vett rajta erőt. Eszébe jutott Zinkát Sempályra nézve felvilágosítani.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Adria biztosító társulat Triesztben.

Ezen biztosító társulat rendes közgyűlése, melyen az elmúlt 69-ik üztetév zárszámadásai terjesztettek elő, április hó 25-én tartatott meg. Az 1907-ik évi üzleti jelentésből a következő fontosabb adatokat említjük fel. Az életbiztosítási ágazatban 11735 ajánlat nyújtatott be 73.077,214 korona biztosítási tőkéről és 64.691,864 korona tőkéről — az előző évinél 7.782,636 koronával nagyobb összegről —

szóló kötvény álltatott ki. Az 1907. december 31-én mutatkozó állomány biztosított tőkében 302 millió és biztosított évjáradékokban 1.286,038 koronára rugott. A biztosított tőkénél a tiszta szaporulat 34.104,044 korona. A befolyt biztosítási díjak összege 17.603,179 korona; a halál és elvárási esetekben valamint évjáradékok fejében kifizetett összegek 8.036,236 koronát igényeltek. A kamat mérséklésére szánt ideiglenes díjtartalékok további 300.000 korona csatolatott. Az életbiztosítási díjtartalék az év végén 107.658,805 korona és a viszontbiztosítók részére levonása után 99.382,636 korona volt. A társulat javára mutatkozó tartalékemelkedés 9.047,483 korona. A tüzbiztosítási ágazatban 24.507,249 korona volt a díjbevetel, vagyis 1.530,621 koronával több, mint az előző évben. A szállítmányi osztályban 2.136.688 és betöréss-biztosításokból 407,376 korona folyt be díjakban. Viszontbiztosítási díjak fejében összesen 11.957,027 korona fizetett ki e három ágazatban, míg kárfizetésekre 18.139,787 korona és a viszontbiztosítások levonásával 9.640,606 korona fordított. A díjtartalékok 16.606.043 és a viszontbiztosítások levonásával 9.284,607 koronára rugnak. Az igazgatóság javaslatára elhatározta a közgyűlés, hogy a díj- és kártartalékok dotálása után fenmaradó tiszta nyereségből 100.000 koronát az A.) mérleg rendelkezési tartalékának 1.000.000 koronára és 200.000 koronát a B.) mérleg rendelkezési tartalékának 1.500.000 koronára leendő felemelésére fordít. Az osztalék részvényenkint 250 koronában állapított meg. A társulat tartalékai a függő károk fejében tartalékba helyezett 3.258,595 koronát leszámítva 1907. december 31-én meghaladják a 119 millió koronát és pedig: Díjtartalékok (a viszontbiztosítások levonásával) 108.167.243 korona; árfolyam ingadozásai tartalékok (az 1907. évi jelentésben könyvszerinti árfolyam veszteség leírása után) 1.878,952 korona; nyereség tartalékok 9.400.000 korona. A társulati alkalmazottak nyugdíj, valamint takaré- és ellátási pénztárának vagyona 2.285.139 koronára rug.

Magyarországi osztály: Budapest, IV. Váci-utca 20.

Sebestyén Henrik.
vezértitkár.

Értéktőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, május 5.

Osztrák hitelrészvény	—	626.25
Magyar hitelrészvény	—	734.75
Leszámitoló bank	—	403.—
Rimamurányi	—	509.25
Osztrák m. államvasuti részv.	—	644.50
Közuti vasut	—	523.50
Városi villamos vasut	—	282.50

A gabonatőzsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, május 5.

Buza okt.	50 kilogrammonként	11.81
Buza ápr. 1908	—	8.51
Rozs ápr.	—	12.57
Zab ápr.	—	91.11
Tengeri máj. 1908	—	7.32

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1908. május 5.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	109.25.
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	92.—
Magyar koronajáradék	—	81.25
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	—	92.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	—	95.—
Magyar nyerevény sorsjegy kölcsön	—	185.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	—	140.—
Osztrák járadék papirban	—	91.57.
Osztrák járadék ezüstben	—	96.50
Osztrák járadék aranyban	—	113.75
Osztrák korona járadék	—	29.56
1860. osztr. államsorsjegyek	—	146.—
Osztrák magyar bankrészvény	—	1780.—

A szerkesztésért felelős

Dr. VUOSKICS GYULA.

M. kir. államvasutak Üzletvezetőség Szeged.

14241—908.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak szegedi üzletvezetősége Vukovár állomáson mindennemű árunak vasuti kocsiból a tároló helyre vagy a hajóra, illetve a tároló helyről a hajóra és viszont 1908. évi június 1-jétől számítandó három éven át végzendő átrakására nézve nyilvános pályázatot hirdet.

Az ajánlat egy korona bélyeggel és „Ajánlat a Vukovár állomáson eszközleendő hajó átrakodási szolgálatra nézve a magyar királyi államvasutak Üzletvezetőségének Szegeden” felirattal ellátva, lepecsételve borítékba zárva 1908. évi május hó 15-én déli 12 óráig az alulírott üzletvezetőség általános osztálya főnökénél (üzletvezetőségi palota I. emelet 21 sz. ajtó) személyesen vagy a magyar királyi posta útján nyújtandó be.

Bánatpénz fejében 1000, azaz egyezer korona készpénzben vagy állami letétre alkalmas értékpapírban a szegedi üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál 1908. évi május hó 14-én déli 12 óráig jelen pályázati hirdetmény számára való hivatkozás mellett személyesen leteendő vagy kir. posta útján beküldendő.

Az értékpapírok a budapesti vagy bécsi tőzsdén legutóbb jelzett 14 napnál nem régiebb s a névértékét meg nem haladó napi árfolyamainak csak 90 % szerinti értékében számíttatnak.

Készpénzben letett összeg után kamat nem fizetetik. Az ajánlatban a letétel megtörténte megemlítendő, a letétről nyert elismervény azonban nem esatolandó.

A teljesítendő munkálatokért a betérjesztendő pályázatban az egységárakat az alábbi részletezéssel kell kitüntetni:

1) Zsákolt gabona, maláta, hüvelyesek, olajmagvak, örlemények, darabárak, valamint egyéb csomagolt és csomagolás nélküli alább meg nem nevezett tömegárúknak vasuti kocsiból hajóra, vagy viszont való átrakásáért 100 klg.-ként.

2) Az 1) alatt megjelölt teljesítményért mérlegeléssel 100 klg.-ként.

3) Ömlesztett gabona, maláta, hüvelyesek és olajmagvaknak vasuti kocsiból hajóra vagy viszont való átrakásáért, zsákolással mérlegelés nélkül 100 klg.-ként.

4) A 3) pont alatt felsorolt szállítmányoknak vasuti kocsiból hajóra vagy viszont való átrakásáért zsákolással és mérlegeléssel, 100 klg.-ként.

5) Cementnek a vasuti kocsiból a hajóra, vagy viszont való átrakásáért 100 klg.-ként.

6) 750 klg.-ig terjedő súlyú deszka, kocka és kövezet kőnek, téglá és terméskőnek vasuti kocsiból hajóra vagy viszont való átrakásáért 100 klg.-ként.

4000 klg.-nál súlyosabb tárgyak csak külön megegyezés alapján lehetőség szerint rakatnak át.

8) Szén és tüzfának vasuti kocsiból kirakásáért 100 klg.-ként.

9) Szén és tüzfának a tároló helyről a hajóra való átrakásáért 100 klg.-ként.

10) Gömbfa küldeményeknek a vasuti koci-

ból a hajóra vagy viszont való átrakásokért az ajánlatok tekintet nélkül az egyes gömbfa darabok súlyára teendők 100 klg.-ként.

11) Külön ajánlatok teendők azon áruknak a vasuti kocsiból hajóra vagy viszont való átrakásáért a melyek átrakodásához külön berendezések szükségesek, végül,

12) Az 1. (6.) tétel alatt felsorolt áruk átrakodása Vukovár állomás főnökének rendelkezése folytán éjjel teljesítendő. Az éjjeli órák este 8 órától reggeli 6 óráig számíttatnak.

13) Hs a tárolóhelyeken áru marad, azt pályázatot elnyerő vállalkozó köteles őrizni, mely őrzés a magy. folyam és tengerhajózási részv. társaság kikötő helyén tároló szénre és fára nem terjed ki. Ezen őrzet teljesítésére nézve szintén ajánlat teendő azonkívül az esetre is, ha az 1. (6) alatt felsorolt árukat előbb a kikötői rakhelyekre kellene tárolni és onnan vasuti kocsiba vagy hajóra rakni.

Közelebbi felvilágosítást a hivatalos órák alatt az üzletvezetőség forgalmi és kereskedelmi osztálya főnökénél, vagy a vukovári állomási főnökénél lehet nyerni.

A fentebbi feltételektől eltérő, vagy a kitűzött határidőn túl beérkezett ajánlatok, továbbá olyanok, melyek táviratilag tételnek, vagy melyekre nézve az előirt bánatpénz le nem tétel, figyelembe vétetni nem fognak.

Az ajánlatok között a választás szabadon a felajánlott egységára való tekintet nélkül történik. Szeged, 1908. évi április hóban.

Az üzletvezetőség.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Meghívó.

A Közgazdasági Bank Részvénytársaság 1908. május hó 10-én délelőtt 11 órakor saját helyiségében (Teleky-utca 10 sz.) **rendkívüli közgyűlést** tart, melyre a t. részvényesek ezennel meghivatnak. Nagyvárad, 1908. május hó 1-én.

Az igazgatóság.**T Á R G Y:**

1. a) Igazgatóság jelentése, b) felügyelő bizottság jelentése.

2. Régi 100 drb 1000 kor. névértékű részvényeknél 500 drb 200, névértékű részvényre való osztása.

3. Alaptörvény telemelése iránti határozat.

4. Az alapszabályok 4, 28, 35 és 37. §-ának módosítása.

5. Egy új igazgatósági tag;

6. két új felügyelő bizottsági tag és

7. egy igazgató tanács választása.

8. Egyéb indítványok.

Azok a tisztelt részvényesek, akik a közgyűlésen résztvenni óhajtanak — felkéretnek, hogy részvényeiket legkésőbb három nappal a közgyűlés előtt a bank pénztáránál — elismervény elnézetén letenni sziveskedjenek.

Uj butor nagyraktár!

Tisztelettel értesítjük a nagyérdemű közönséget, hogy saját

kárpitos, asztalos, esztergályos műhelyünket és butortelepünket kibővítettük és azt a mai naptól kezdve

Pelleyné és
Schmidt

bejegyzett cég alatt fogjuk tovább vezetni. Minden törekvésünk oda irányul, hogy a legkényesebb izlésnek is eleget tegyünk. Araink igen szolidak. Szilárd munkánk és pontos kiszolgálásunkért több oldalról már is elismerésben részesültünk. Állami hivatalnokok és katonatiszt uraknak igen előnyös árt számítunk.

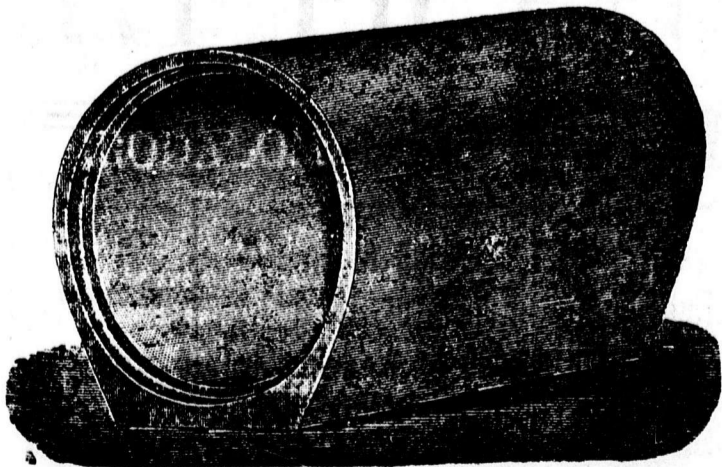
A n. é. vevőközönség szives pártfogását kéri

Pelleyné és Schmidt
NAGYVÁRADON, Teleky-utca 24. sz.

A NAGYSZEBENI ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR JELZÁLOGKÖLCSÖNEI.

A Nagyszebeni Általános Takarékpénztár (Nagyszében) ad félévi tőkét és kamatokat magukban foglaló egyenlő részletekben teljesen törleszhető jelzálogkölcsonöket és pedig 10, 15, 18, 23, 25, 27 $\frac{1}{2}$, 32, 35, 40, 41, 44 $\frac{1}{2}$ 50 évi törlesztésre.

Kölcsönkérvényeket elfogad: **Breitenstein Frigyes, Bethlen-utca 9**, ki egy szersmind bővebb felvilágosítást is nyújt.

Uj üzlet nyitás!**Spitz Sámuel** menyezett (Stuccatur) nádszövet cementárak gyára és kavicsbányája.

Van szerencsém t. c. közönség b. tudomására hozni, hogy a Kőrös oldalon levő saját telepemen egy cementáru gyárat létesítettem. Készítök nagyon szép fedél cserepet többféle színben. Ugyisintén cement lapokat. Továbbá minden méretű csatorna és áteresztő csöveket ehhez való előfejeket is minden méretben. Ajánlom még saját gyártmányú nádszövetet, mely rozsdá ellen rezeztet sodronyba van szöve. Végül szállítok:

homokot, kavicsot, rostaaljat

iroda és raktár helyben saját igáimmal házhoz, vidékre vasuton. A t. c. közönség b. pártfogását kérve vagyok tisztelettel:

Spitz Sámuel Nagvásár tér Kereskedelmi Csarnok, volt Nádor-féle cipő üzlet helyiség.

Hatóságilag
engedélyezett!!

1858-1908

Hatóságilag
engedélyezett!!

Nagy végeladás.

Miután a cég 50 éves fennállásának jubileuma
alkalmából áruházamat a fővárosba

BUDAPESTRE

helyezem át, elhatároztam, hogy itteni óriási készletű raktáromat teljesen felosztatom és legelsőrendű minőségű áruimat az összes cikkekben minden elfogadható árban f. hó 4-étől azaz hétfőtől kezdve kiárusítom. Ha tehát bárki szükségletét a legfinomabb minőségű árukból még eddig nem letezett olcsó árban akarja beszerezni, ne mulassza el áruházamat mielőbb felkeresni. Hogy pedig nagy munkaerőmet az átköltözködésig itt is állandóan foglalkoztassam, a mai naptól kezdve úgy angol costumök, mint a legizlésesebb francia toiletteket, a raktáron lévő kelmékből szintén **eddig még nem létezett olcsó árban** vállalok el, miáltal alkalmat akarok adni azon t. vevőknek is, kik tőlem még eddig ruhá-
kat nem kaptak.

Ifj. KOHN SÁMUEL

Nagyvárad, Bémer-tér.

Interurban
telefon-
szám 54.

A kolozsvári fióküzletem továbbra is változatlanul fenn fog állani, mint a budapesti főüzlet erdélyrészi fiókja. — Rendkívül ritka alkalom legelsőrendű, jó és szép árukat mesés olcsón beszerezni.

Interurban
telefon-
szám 54.